

IN MEMORIAM

DÉNES ISTVÁN (1954–2005)

Egy múzeumi évkönyv annyit idézhet fel emlékből, amennyi szakmai munkásságához kapcsolódik. Dénes István geológus volt, barlangkutató, régész, helytörténész. Ehhez is nélkülözhetetlen emberi tartását, szakmai hozzáállását nehéz volna pontosabban megragadni, mint Cristian Goran tette egy évvel elvesztése után. A jeles román barlangkutató harminc évvel korábban, 1975-ben ismerte meg, ekkor kapcsolódott be az országos, szervezett barlangkutatásba. Azonnal kiemelkedett a mezőnyből – írja. Szenvedély, önképzés, akaraterő, mögötte komoly ismeretek nagyon különféle területekről: egész életében azokat az embereket kereste, akiktől tanulhat, és azokat, akiknek a tudását továbbadhatja. Egyszemélyes intézmény volt, tevékenységét kivételes alaposság, az eredmények elmélyültsége jellemezte. Ott volt mindenütt, ahol szükség volt rá: mérésekben, megfigyelésekben, fotódokumentációban, barlang- és környezetvédelemben, feltárásban, térképezésben, adatok rendszerezésében, cikkekben, előadásokban, diavetítésekben, túravezetésben, szerte az országban. Nehéz volt elképzelni nélküle egy jelentős barlangásztábort vagy ülésszakot, nélkülözhetetlenné vált a romániai régi országos barlangászbizottság, majd az új barlangászszövetség valamennyi védelmi és kataszterszervezetében.

Miután 1978-tól megkezdtek a romániai barlangkatalógus összeállítását, sokáig Olasztelekről, majd Barótról érkeztek az egyedüli nagyon pontosan összeállított anyagok, részletes térképezéssel, leírással, világos lokalizálással, azonnal bejegyezhetően a katalógusba. Elsők között fotózta rendszeresen a barlangbejárásokat. A Vargyas-szorosban háromszorosára növelte a nyilvántartott barlangok számát, másfélszeresére az Orbán Balázs-barlang összhosszát, feltárta az aktív járatokat. A kutatás elmélyítését a gyökeres újraértékelésen kezdte itt is. Elsőként készített teljes nyilvántartást a Persányi-hegység barlangjairól (1978), az ő munkája a tekerőpataki Sűgő-barlang első modern térképe. Olyan, korábban kutatatlan területek, mint a Gyergyói-havasok, a Cohárd, a Békás-szoros és a Nagybagmász-Öcsém-havas első barlangászati inventarizálója-feltérképezője.

1981 után elsősorban Gutt Walter brassói csoportjával (*Avenul*) dolgozott együtt: az egyik fő barlangkutató-oktató volt. A Román Szpeleológiai Intézettel együttműködve megszervezték a Szpeleológiai Iskolákat (1981–1985), többek között a Topolnița-barlang és az Epuran-barlang feltárásán-feltérképezésén, lezárásán dolgoztak. A 80-as évek végére befejezte a székelyföldi barlangok feltárását és (újra)térképezését, majd a közel teljesen kimerítő vonatkozó szakirodalmat is feldolgozta. Így születhetett meg válogatott tanulmányainak kötete is, a *Székelyföldi barlangvilág* (2002). A Román Barlangász Szövetség (FRS), a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat és az amerikai Nemzeti Barlangkutató Társulat tagja volt, és ügyszeretere, önzetlenségére jellemző, ahogy akkor, amikor az *Ursus Spelaeus* csoport működése problémássá vált, a romániai barlangászatban kiemelkedő és egyedülálló gesztusként átengedte csoportja nevét egy marosvásárhelyi, eredményeket elért fiatal csapatnak. 2005-ben, súlyos betegen is részt vett még Roșia (Biharrósa) barlangászkongresszusán, és elkísérte követőit a Ciur-Ponorba és a mézgedi (Meziad) barlangokba, ahol évtizedekkel korábban ő fedezte fel a Raii-barlang folytatását.

Dénes István Oklándon született, 1954. szeptember 7-én. Édesapjával járt először, 1966-ban a Vargyas-szorosban és az Orbán Balázs-barlangban. 1971-től az *Ursus Spelaeus* (*Barlangi Medvék*) amatőr barlangkutató csoporttal, majd különböző szervezett csoportokkal, de akár egyedül, akár szűkebb családjával, barátaival is kutatta ezt a gazdag karsztvidéket, kiterjesztve működését a Cristian Goran ismertette megannyi helyszínre. 1975-től geológusként dolgozott (Tölgyestől a Persányi-hegységbeli Venicéig számos, elsősorban székelyföldi prospekció és bányageológiai munkán), ezirányú szakmai fejlődésének, életrajzának állomásait

a saját kezűleg, általa összeállított kronológiában közöljük (**Történelem**). Sokak számára geológusnak is ő volt a példakép terep kutató szakember, és akik ismerték, azoknak ma is gyakran visszatérő kérdése elbizonytalanodó pillanatokban: vajon ki járt ennél vagy annál a lelőhelynél Dénes Istvánnal? Az sem véletlen, hogy Papucs Andrással ők gondolták ki 1999-ben a Székely Nemzeti Múzeumban, majd indították be az évente megrendezésre kerülő Székelyföldi Geológus Találkozókat.

1999 márciusától haláláig elnöke volt az 1996 decemberében baróti fiatalok által alapított Elveszett Világ Természetjáró, Természetvédő és Barlangász Egyesületnek, mely tucatnyi erdővidéki területet nyilvánított védetté, és elsősorban ugyancsak a Vargyas-szorosban tevékenykedett, annak gondozását-védelmét szervezte meg magas szinten. 2004-ben sikerült megszerezniük egy első öt évre e természetvédelmi terület felügyeleti jogát is, és vendégül látták a XXXII. Országos Barlangászati Kongresszust. Tevékenységükről rendszeresen tájékoztatták a helyi sajtóban a közösséget, természettudatos gondolkodásra nevelve a felnövő új nemzedéket. Az egyesület ma is eredményesen végzi felvállalt és megörökölt munkáját.

Dénes István régészeti érdeklődésének kezdete ugyancsak a Vargyas-szorosbeli feltárásokhoz kapcsolódik. 1974-ben szembesült először a Ferenczi testvérek Rika-erdei kutatási eredményeivel, figyelme ezt követően terelődött erre a kérdésre. 1979-ben felfedezte a Rikai-várat (vaskapu-burgus, helyőrségi épület/vámhely, Erdély legrégibb világi jellegű, falaiban még álló középkori épülete). 1986-ban személyesen is megismerkedett Ferenczi Istvánnal, annak Vargyas-szorosí ásátán, és a találkozából szoros munkakapcsolat, barátság született a Ferenczi testvérekkel. A kelet-erdélyi kora középkori gypű több mint három évtizeden át foglalkoztatta. Elsőként térképezte fel a korábbi kutatók által csak részleteiben ismert/ismertetett töltés vonulatokat a Vargyas-szoros és a Bogáti-hágó térsége között (1988-cal kezdődően), de újratérképezte a Szováta-térség–Vargyas-szoros töltésszakaszokat is, és ő készítette a térképeket kiegészítő metszetrajzok java részét. Figyelmeztetett a régi rikai út (a gerincút) jelentőségére, és szemléletessé is az általa előkészített háromdimenziós térkép tette, hogy miért épp a rikai és a hasonló jellegű oklándi Kustaly-vára által ellenőrzött szomszédos keresztgerinc a kiemelt fontosságúak: a töltés vonulat és a gerinceken kialakult ősi országutak kereszteződésében korántsem véletlenül találhatóak az említett erődítmények. A Ferenczi testvérekkel, valamint Bordi Zsigmond Lóránddal, majd Sófalvi Andrással együtt végzett kutatásainak történetét nagyrészt összegezi a *Székelyföldi töltés vonulatok* 3. (2007) tanulmány. Az említett töltés vonulatokon és Rika-varán kívül (utóbbit nagyrészt ő ásta meg; 1988–2000) az alsórákosi Tepő-varánál (1993–1994) és Mihály-varánál (1996), a rétyi Homárkán (1997) végzett régészeti kutatást, de további számos ásátás fűződik a nevéhez a Vargyas-szorosban is, és fontos szerepe volt a vargyasi középkori templomrom vagy az erdővidéki régi temetők felmérésében, dokumentálásában.

Rövid ideig a baróti Gaál Mózes Közművelődési Egyesületnek is elnöke volt (1998 nov. 20. – 1999. ápr. 18.), és az egyesületnek köszönhetően később újraalapított baróti Erdővidék Múzeuma az ő értékes gyűjteményéből rendezhette első kiállítását (*Erdővidék múltja a régészeti leletek tükrében*, megnyitó: 2004. nov. 17.). Nem vonta ki magát az általános oktató-nevelő tevékenységből sem, baróti kisiskolásoknak tartott kisismertetőktől tudományos diákkonferenciák zsűriző tagságáig és felnőtt érdeklődőknek tartott ismeretterjesztő előadásokig. Szerkesztőbizottsági tagja volt az *Acta (Siculica)* székelyföldi múzeumi évkönyveknek (1996–2000), majd a baróti *Erdővidéki Lapoknak* (2000–2005), munkatársa a Székely Nemzeti Múzeum Délkeleti Intézet-programjainak (1999–2005), és alább ismertetett jelentős tudományos és ismeretterjesztő irodalmi munkásságán kívül számos további térképe, rajza szerepel a Ferenczi testvérek kései dolgozataiban, szakirányító munkája jelen van a Váradi Péter Pál és Löwey Lilla Erdővidéket bemutató kötetében (*Erdély – Székelyföld – Erdővidék*, Péter Pál Kiadó, Veszprém, 2002), de Xantus Gábor, Vári Attila 1990 utáni, Erdővidéket érintő dokumentumfilmjeiben is. Gyakorlatilag az utolsó hetekig dolgozott. 2005. nov. 1-jén vesztették el, másfél év alatt gyűrte le, ami legyűrhető volt benne, a melanóma.

A világnak mindenütt ott van a közepe, ez nem közigazgatási, hatalmi vagy véleménykérdés. Viszont kevesen tudnak rálelni és azonosulni vele. Ezért nem mellékes Dénes István kronológiájában még az óvoda helye sem, nem mellékes a katonaság, mely ebben a térségben valamikor hagyományosan a világot kitágító eszköznek számított. Kivételes ember volt, egész ember és csodálatos személyiség, akinek a számára föld és lélek, család és szakma, ásvány és élő egyazon egész része tudott maradni, vagy azzá szervesült. Ahol mellékes már a talmi külsőség mint a papirosra írt végzettség vagy a társadalmi elismertség akár. A maga aprította fával befűtött geológus lakókocsi uzsonnát követően letisztított asztala, amelyen munkaidő után pauszra, tusba húzza valaki a térképeket... ez már talán csak a régi gárda magától értetődő munkája, szakmai hozzáértése. De általa így középkori objektumaink kutatásának nagyívű dokumentációja született. Emlékének hű ápolója, Mózes László így foglalta össze szemléletének meghatározó vonásait: alázat, kitartás, céltudatosság.

A szülőföldhöz való kötődés tőle tanult hitvallását pedig ezzel a tömörséggel jegyezhettem le Demeter László: „Hova menjünk? Minden, amit körülöttünk látsz, a miénk.”

Emlékét őrzi az azóta már harmadik éve megszervezett (2006. szeptember 9., 2007. szeptember 25., 2008. szeptember 9.), róla elnevezett Vargyas-szorosai emléktúra, az első emléktúráján elhelyezett emléktábla az Orbán Balázs-barlang bejáratánál és az emlékdoboz a szoros egy üregében – rejtékhelye: N46° 13.177' E025° 32.648', a Csala-tornya fölötti kilátóponttól (N46° 13.171' E025° 32.660') 20 méterre északnyugati irányban. A Gyilkostó Adventure Egyesület és a Gyergyószentmiklósi EKE szervezésében ugyancsak évente kerül megrendezésre (2006. november 4., 2007. november 3., 2008. november 2.) Dénes István-emléktúra a tekerőpataki Sűgő-barlanghoz. 2006. október 28-ra túrát szervezett emlékére az EKE Háromszéki Tagozata is a Vargyas-szorosba. Harmadszor került idén átadásra a 2006-ban alapított Dénes István-emlékdíj, amelyet a Román Barlangász Szövetség, legjelentősebb díjaként, a legjobb tudományos dolgozatot bemutató kutatónak vagy kutatócsoportnak ad. Tartozásunk vele szemben a gazdag tárgyi és irodalmi hagyaték feldolgozásában mindenekelőtt a *Székel-földi barlangvilág* bővített kiadása és román kiadása, a Vargyas-szoros barlangászati-régészeti monográfiája, a kora középkori kelet-erdélyi védelmi rendszerre vonatkozó kutatásainak egy összegző kötetben való megjelentetése, túranaplójának kiadása és, amennyiben lehet, munkájának folytatása, szemléletének élő továbbvitele.

Maradj velünk, Pista!

(B. H.)

Történelem

Születtem 1954. szeptember 7-én délelőtt, Oklánd községben (Hargita megye).

Olaszteleken és Bardocon jártam óvodába.

1961 őszén mentem iskolába Bardócon.

1965-ben Barótra kezdtem iskolába járni.

1973-ban Baróton érettségiztem. Magyar nyelvű reál szakot végeztem – osztályfőnököm Lenk Gyula.

1973-ban felvételiztem a nagybányai geológiai technikumba, ahol 1975-ben végeztem és kaptam diplomát bányageológiából.

1975. augusztus. Gyergyószentmiklóson kezdtem dolgozni, az I.P.E.G. Harghita gyergyói részlegén, egészen 1976. februárig.

1976. februárban behívtak katonai szolgálatra, és a sepsiszentgyörgyi hegyivadász zászlóaljhoz vittek. Szentgyörgyről a brassói (Hosszú utcai) hegyivadász kaszárnyába helyeztek kiképzésre, a vegyvédelmi csoporthoz. Másodévből káplár, majd szakaszvezető rangban parancsnokhelyettes voltam (Balán ezredes, Marin őrnagy, Marin Chiriac őrmester). Részt vettem három hadgyakorlaton (Ojtoz, Bodzaforduló, Hargita–Csíki-hegyek–Gyimes).

1977. áprilisban Temesvárra küldtek altiszti iskolába, a Popa Șapca utcai egységhez. Leszereltem 1977. júniusban, sergent major (alőrmester) rangban.

1977. júliusban újra Gyergyóban dolgozom, a tölgyesi bányánál (Paltini).

1977. október. A csíkszenttamási részleghez kerülök, és a cigánykúti (Karcfálva) vasbányánál dolgozom.

1978. március. A balánbányai részleg Nyáraspatak-telepére helyeznek, a szénkutatásokhoz.

1979. július. Átmegyünk Kőröspatakra.

1981. szeptember. Köpec–Barótra kerülünk a fúrásokkal.

1982. október. Megkezdjük a Vargyas–Szármány-pataki azbesztkutatásokat, közben a fülei vaskutatásokat is vezetem a szentgyörgyi részlegnél.

1983. november. A Szármány-patakban folytatjuk a földtani kutatásokat.

1984. május – augusztus 1. Az Olt-szorosban kutatunk (szerpentinek).

1984. augusztus 1. Szármány-patak, bányakezds a vaskőben.

1984. október 1. Nekifogtunk a harmadkori barnaszének kutatásának a Lövete–Oklánd zónában.

1985. január 1. Mikóújfal mellett az Olt-terasz limonitos lerakódásait kutatjuk.

1985. május 1. A rikai dacittufákat kezdjük kutatni.

1986. március 15. Befejezzük a rikai tufákat.

1986. március 20. Észak-baróti szénmező (Bardóc–Hermány) kutatása szondákkal.

1986. április 10. Dél-Persányban komplex érceket kutatunk (Felsővenice–Százpatak, Gal. 1 bis).

1986. július 1. A Baróti-medencében szén után kutatok (Vargyas–Rákos–Barót).

1987. január 15. Bölön–Nagyajta–Apáca vidékén kutatunk lignit után.

1987. február 15. Árkoson kutatom tovább a szeneket (Dél-Árkos).

1987. április–május. Bölönben.

1987. május. Észak-Barót, szénkutatás.

1987. július. Szarmata barnaszének kutatása fúrásokkal: Homoródmás–Vargyas; Észak-Füle (Valáj-p.–Bartabérc–Dobó; fúrások)

1987. december. Barót–Vargyas, fúrások.

1987. december. Barót–Rákos–Vargyas, fúrások szénre.

1988. április. Csíkszereda környéki szénkutatások fúrásokkal.

1988. június. Barót–Észak-Barót, fúrások.

1988. szeptember. Szarmata szének kutatása Karácsonfalva–Oklánd környékén.

1988. november 1. A [felső]rákosi szénleletet kutatom fúrásokkal.

1989. január 1. Egy hónapig Venicén voltam kutatásni [Felsővenice].

1989. március. Vargyason és Felsőrákoson folytatjuk a fúrásokat, majd az Olt-torkában [Felsőrákos].

1989. december 16–22. A Nagy Decemberi Szocialista Forradalom.

1990. január–május. Vargyas–Felsőrákoson folytatjuk a geológiai fúrásokat.

1990. június. Bodosban hozzákezdünk a geológiai fúrásokhoz.

1991. április. Hidrogeológus lettem, Felsőrákos (Délnyugat-).

1991. június. A Brigádnál [I.P.E.G., sepsiszentgyörgyi székhely] dolgoztam.

1991. július. Hidrogeológuskodom Olaszteleken, a Technikán [baróti ipartelep] belül.

1991. október. Diatomitkutatásokat kezdtem Magyarhermányon felül.

1992. január 1. Sepsiszentgyörgyön dolgozom a geológiai dokumentációkkal ([Felső]Rákos, Árkos).

1992. december 7. A GEOLEX geológiai kutatóvállalattól [az I.P.E.G. utódvállalata] 17 év és 4 hónap munkaviszony után elbocsátottak, így munkanélküli vagyok.
 1993. február 4. Visszavettek a GEOLEX sepsiszentgyörgyi részlegéhez, ahol a régi munkámat folytatom.
 1994. július 15. A brigádnál dolgozom a földtani dokumentációkkal tovább.
 1994. augusztus 10. A Bodos–Szárzajtai-medencében földtani térképezést végzek 1:5000 léptéken.
 1994. december 15. Földtani jelentésemet készítem a szentgyörgyi brigádnál.
 1995. április 1. A köpec–baróti szénbányák geológusa leszek, a Barót II.-részlegnél földtani munkákat végző mesterként, 100% belszíntel, a Barót I.-bányát is én végezem.
 1995. decembertől a GEOLEX földtani kutatófúrásait követem másodállásban (Bodos, Barót, Felsőrákos) 1996. októberig.
 1997. február 10. Barót [Köpec Bányavállalat]-részleg lett, ahol a geológus munkát végzem, mesteri beosztásban.
 1997. szeptember 1. A Köpec Bányavállalat központi irodáján geológus technikus beosztást nyertem.
 1998. december 1. A Köpec Bányavállalat vezetősége nem tart tovább igényt a munkámra, így elbocsátottnak, remélhetőleg végkielégítéssel. Régiségem [23] év [3] hónap ... nap.
 1998. december 3. és 1999. január 14. között munka nélkül.
 1999. január 15-től a Kovászna megyei Mezőgazdasági Kataszteri és Területrendezési Hivatal (O.C.A.O.T.A.) alkalmaz technikusként, és a felsőrákosi földosztással foglalkozom.
 2001. szeptember 1. Megszűnt az O.C.A.O.T.A., és létrejött a Kovászna megyei Kataszteri Geodéziai és Térképészeti Hivatal (O.J.C.G.C.), ahol topográfus-kataszteres referensként mint állami közhivatalnok (funcionar public) dolgozom Baróton.
 2002. február 1-jétől Nagybacon községben végzem a 18-as törvény kivitelezését.

Megjelent munkák¹

1978

1. Cronica Asociațiilor. Județul Covasna. Baraolt. Cercul de Speologie „Ursus Spelaeus”, *Buletin Informativ, Federația Română de Turism Alpin*, II, București, 1978, 139.
2. Catalogul peșterilor din România (completări, corectări, precizări). Baraolt. Cercul de Speologie „Ursus Spelaeus”, *Buletin Informativ Federația Română de Turism Alpin*, II, București, 1978, 180.
3. Gaura lui Bunkó (Giurgiu Mariusszal), *Buletinul Clubului de Speologie „Emil Racoviță”, București*, V, 1977–78, 35–37.

1979

4. Raport de activitate pe anul 1978. Cercul Speologilor Amatori „Ursus Spelaeus”, *Buletin Informativ, Federația Română de Turism Alpin*, III, București, 1979, 183–187.
5. Accidentul din Peștera Merești, *Buletin Informativ, Federația Română de Turism Alpin*, III, București, 1979, 238–239.

1980

6. Raport de activitate pe perioada oct. 1978. – oct. 1979. Cercul de Speologie „Ursus Spelaeus”, *Buletin Informativ, Federația Română de Turism Alpin*, IV, București, 1980, 232–236.
7. Speomagazin (Cheile Virghișului), *Aragonit (Buletinul Cercului de speologi amatori „Liliacul”)*, 1980, Arad, 1980.
8. A homoródalmási „Orbán Balázs” barlang (Kisgyörgy Zoltán mellett), *Acta Hargitensis*, I, Csíkszereda, 1980, 347–360.

1981

9. Raport de activitate pe perioada oct. 1979. – oct. 1980. Cercul de Speologie Ursus Spelaeus, Baraolt, *Buletin Speologic Informativ, Comisia Centrală de Speologie Sportivă*, V, București, 1981, 156–159.

1982

10. Peșterile din Masivul Hășmaș (Giurgiu Mariusszal), *Buletinul Clubului de Speologie „Emil Racoviță”, București*, VII, 1980, 39–46.
11. Contribuții la cunoașterea rețelei subterane active a riului Virghiș (Giurgiu Mariusszal), *Buletinul Clubului de Speologie „Emil Racoviță”, București*, VII, 1980, 47–54.

1984

12. Prezentarea sifoanelor. Munții Perșani, Rețeaua subterană a riului Virghiș (1200/102, 96, 95, 45), *Styx*, 1, Oradea, 1984, 23.
13. Dispozitive de tracțiune (Gutt, Walter mellett), *Speotelex*, 6, București, 1984, 31–33.

1985

14. Sifonul din Peștera Raii, *Styx*, 2, Oradea, 1985, 32.
15. Noutăți tehnice (Gutt, Walter mellett), *Speotelex*, 9, București, 1985, 34.
16. Persányi barlangok: A sólyomkői (Kisgyörgy Zoltán mellett), *Megyei Tükör*, XVIII. évf., 4255. sz., Sepsiszentgyörgy, 1985. okt. 3.
17. Persányi barlangok: Egy új barlang (Kisgyörgy Zoltán mellett), *Megyei Tükör*, XVIII. évf., 4258. sz., Sepsiszentgyörgy, 1985. okt. 7.
18. Persányi barlangok: Megyénk egyetlen összefüggő karsztvidéke (Kisgyörgy Zoltán mellett), *Megyei Tükör*, XVIII. évf., 4263. sz., Sepsiszentgyörgy, 1985. okt. 12.
19. Persányi barlangok: A Sugó (Kisgyörgy Zoltán mellett), *Megyei Tükör*, XVIII. évf., 4268. sz., Sepsiszentgyörgy, 1985. okt. 18.
20. Persányi barlangok: Az „Ördöglyuk” (Kisgyörgy Zoltán mellett), *Megyei Tükör*, XVIII. évf., 4275. sz., Sepsiszentgyörgy, 1985. okt. 26.
21. Persányi barlangok: A Szármányi-zsomboly (Kisgyörgy Zoltán mellett), *Megyei Tükör*, XVIII. évf., 4278. sz., Sepsiszentgyörgy, 1985. okt. 30.
22. Persányi barlangok: A Kerekhegyi-zsomboly (Kisgyörgy Zoltán mellett), *Megyei Tükör*, XVIII. évf., 4281. sz., Sepsiszentgyörgy, 1985. nov. 2.
23. Persányi barlangok: A Vargyas-patak szurdoka (Kisgyörgy Zoltán mellett), *Megyei Tükör*, XVIII. évf., 4284. sz., Sepsiszentgyörgy, 1985. nov. 6.
24. Persányi barlangok: A 18-as számú barlang (Kisgyörgy Zoltán mellett), *Megyei Tükör*, XVIII. évf., 4286. sz., Sepsiszentgyörgy, 1985. nov. 8.
25. Persányi barlangok: A Medvék-barlangja (Kisgyörgy Zoltán mellett), *Megyei Tükör*, XVIII. évf., 4288. sz., Sepsiszentgyörgy, 1985. nov. 11.
26. Persányi barlangok: Hotel Spelaeus (Kisgyörgy Zoltán mellett), *Megyei Tükör*, XVIII. évf., 4294. sz., Sepsiszentgyörgy, 1985. nov. 18.
27. Persányi barlangok: A Tatárlík (Kisgyörgy Zoltán mellett), *Megyei Tükör*, XVIII. évf., 4296. sz., Sepsiszentgyörgy, 1985. nov. 20.
28. Persányi barlangok: A Lócsűr (Kisgyörgy Zoltán mellett), *Megyei Tükör*, XVIII. évf., 4298. sz., Sepsiszentgyörgy, 1985. nov. 22.

¹ A Dénes István által saját kezűleg összeállított bibliográfia (l. hagyaték) adatait Demeter Zoltán, Dénes Réka, Cristian Go-

ran, Kovács Eszter, Papucs András, valamint Zsarnóczy Attila egészítette ki.

29. Persányi barlangok: A Kápolna-barlang és környéke (Kisgyörgy Zoltán mellett), *Megyei Tükör*, XVIII. évf., 4302. sz., Sepsiszentgyörgy, 1985. nov. 27.
30. Persányi barlangok: A „Felső- vízkelet” és szomszédsága (Kisgyörgy Zoltán mellett), *Megyei Tükör*, XVIII. évf., 4308. sz., Sepsiszentgyörgy, 1985. dec. 4.
31. Persányi barlangok: A Gábor-barlang (Kisgyörgy Zoltán mellett), *Megyei Tükör*, XVIII. évf., 4310. sz., Sepsiszentgyörgy, 1985. dec. 6.
32. Persányi barlangok: A Lublinit-barlang (Kisgyörgy Zoltán mellett), *Megyei Tükör*, XVIII. évf., 4314. sz., Sepsiszentgyörgy, 1985. dec. 11.
33. Persányi barlangok: A Felső-aktív (Kisgyörgy Zoltán mellett), *Megyei Tükör*, XVIII. évf., 4317. sz., Sepsiszentgyörgy, 1985. dec. 14.
34. Persányi barlangok: A 16-os barlang (Kisgyörgy Zoltán mellett), *Megyei Tükör*, XVIII. évf., 4320. sz., Sepsiszentgyörgy, 1985. dec. 18.
35. Persányi barlangok: A harmincötös (Kisgyörgy Zoltán mellett), *Megyei Tükör*, XVIII. évf., 4329. sz., Sepsiszentgyörgy, 1985. dec. 28.
- 1986**
36. Persányi barlangok: Az Albert-barlang (Kisgyörgy Zoltán mellett), *Megyei Tükör*, XIX. évf., 4337. sz., Sepsiszentgyörgy, 1986. jan. 9.
37. Persányi barlangok: A hármas-négyes (Kisgyörgy Zoltán mellett), *Megyei Tükör*, XIX. évf., 4340. sz., Sepsiszentgyörgy, 1986. jan. 13.
38. Persányi barlangok: Az Alagút- és Kincses-barlang (Kisgyörgy Zoltán mellett), *Megyei Tükör*, XIX. évf., 4347. sz., Sepsiszentgyörgy, 1986. jan. 20.
39. Persányi barlangok: Az aktív (Kisgyörgy Zoltán mellett), *Megyei Tükör*, XIX. évf., 4349. sz., Sepsiszentgyörgy, 1986. jan. 23.
40. Persányi barlangok: A Bronz-barlang és a 11-es (Kisgyörgy Zoltán mellett), *Megyei Tükör*, XIX. évf., 4358. sz., Sepsiszentgyörgy, 1986. febr. 3.
41. Persányi barlangok: Három érdekes korróziós kőfűlke (Kisgyörgy Zoltán mellett), *Megyei Tükör*, XIX. évf., 4370. sz., Sepsiszentgyörgy, 1986. febr. 17.
42. Persányi barlangok: A Kőcsűr (Kisgyörgy Zoltán mellett), *Megyei Tükör*, XIX. évf., 4374. sz., Sepsiszentgyörgy, 1986. febr. 21.
43. Persányi barlangok: A Vízkelet (Kisgyörgy Zoltán mellett), *Megyei Tükör*, XIX. évf., 4388. sz., Sepsiszentgyörgy, 1986. márc. 10.
44. Persányi barlangok: A Nagy-barlang feltárása (Kisgyörgy Zoltán mellett), *Megyei Tükör*, XIX. évf., 4391. sz., Sepsiszentgyörgy, 1986. márc. 13.
45. Persányi barlangok: Az Almási-barlang földalatti labirintusa (Kisgyörgy Zoltán mellett), *Megyei Tükör*, XIX. évf., 4402. sz., Sepsiszentgyörgy, 1986. márc. 26.
46. Persányi barlangok: Ember és barlang (Kisgyörgy Zoltán mellett), *Megyei Tükör*, XIX. évf., 4406. sz., Sepsiszentgyörgy, 1986. márc. 31.
47. Persányi barlangok: Barlangászat és turisztika (Kisgyörgy Zoltán mellett), *Megyei Tükör*, XIX. évf., 4412. sz., Sepsiszentgyörgy, 1986. ápr. 7.
48. Barlangjaink: Az ojtózi szélödrök (Kisgyörgy Zoltán mellett), *Megyei Tükör*, XIX. évf., 4418. sz., Sepsiszentgyörgy, 1986. ápr. 14.
49. Az ojtózi szélödrök című barlangismertető illusztrációja (Kisgyörgy Zoltán mellett), *Megyei Tükör*, XIX. évf., 4420. sz., Sepsiszentgyörgy, 1986. ápr. 16.
50. Barlangjaink: A Begyenkő-barlang (Kisgyörgy Zoltán mellett), *Megyei Tükör*, XIX. évf., 4426. sz., Sepsiszentgyörgy, 1986. ápr. 23.
51. Barlangjaink: A kisbaconi Benedek Elek borvizes-tavas barlang, megyénk természeti ritkasága (Kisgyörgy Zoltán mellett), *Megyei Tükör*, XIX. évf., 4427. sz., Sepsiszentgyörgy, 1986. ápr. 24.
52. Barlangjaink: A Kuvaszótövi-barlang (Kisgyörgy Zoltán mellett), *Megyei Tükör*, XIX. évf., 4435. sz., Sepsiszentgyörgy, 1986. máj. 3.
53. Barlangjaink: Barlangos számvetés (Kisgyörgy Zoltán mellett), *Megyei Tükör*, XIX. évf., 4464. sz., Sepsiszentgyörgy, 1986. jún. 7.
54. Școala Națională de Speologie (Gutt, Walter és Karban, Günther mellett), *Speotelex*, 12, București, 1986, 3–4.
55. Solicitarea punctului de amaraj la rapel și la urcarea pe coardă (Gutt, Walter mellett), *Speotelex*, 12, București, 1986, 26–28.
- 1987**
56. Centurile de cățărare și testul de atîrnare liberă în coardă, I (Gutt, Walter mellett), *Speotelex*, II/1, București, 1987, 30–33.
57. Centurile de cățărare și testul de atîrnare liberă în coardă, II (Gutt, Walter mellett), *Speotelex*, II/2, București, 1987, 13.
- 1988**
58. Traversări, balustrade, tiroliene (Gutt, Walter mellett), *Speotelex*, II/3, București, 1988, 39–45.
- 1989**
59. Stalagmite de rădăcini din Peștera nr. 74 din Cheile Virghișului (Mții Perșani) (dr. Kisgyörgy Zoltán mellett és Szép T. Györggyel), *Buletin Speologic, Comisia Centrală de Speologie Sportivă*, 12, București, 1989, 57–60.
- 1990**
60. Szemelvények a homoródalmási Orbán Balázs-barlang kutatástörténetéből, *Karszt és Barlang*, 1990/II, Budapest, 1990, 123–126.
- 1992**
61. Short history of speleology in Transylvania till 1914, *Karszt és Barlang (Karst and Cave)*, Special issue (Proceed. ALCADI '92, Interant. Conference on Speleo History), Budapest, 1992, 17–20.
62. Gyepűnyomozás a Görgényi-hegység–Hargita-fennsík nyugati szegélyén és a Persányi-hegység északi szárnyának keleti lejtőin (Ferenczi Istvánnal és Ferenczi Gézával), *Erdélyi Gyopár*, 1992/5, Kolozsvár, 1992, 3–4.
- 1993**
63. Scurta istorie a cercetării peșterilor din Transilvania până la 1914, *Contribuții la cunoașterea carstului. Contributions to the karst's knowledge*, Clubul de Speologie MONTANA, 1993/I, Baia Mare, 1993, 40–42.
64. Rezervația naturală complexă Cheile Virghișului, *Speomond*, Federația Română de Speologie, Oradea, VII–VIII, 1993, 8–10.
- 1994**
65. A homoródalmási „Orbán Balázs” cseppkőbarlang, *Erdélyi Gyopár*, Kolozsvár, 1994, 1994/1, 3–5.
66. „Pietrele prețioase” din peștera Merești (munții Perșani), *Cercetări Speologice. Recherches Speologiquies. Speleological Research*, II, 1994, Clubul Național pentru Turism și Tineret, București, 1994, 22–23.
67. Udvarehelyszéki töltésvonulatokról (Ferenczi Istvánnal), in: *A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Első (Székelyudvarhelyi) Övezeti Történetstálalkozó Előadásai és Iratai*, Budapest–Zürich, 1994, 85–106.

1995

68. A Székelyföld barlangjai (I.), *Erdélyi Gyopár*, 1995/3, Kolozsvár, 1995, 21–23.
 69. Az ozsdolai Kőlik és gyémántok (Baó-Baó 1995), *Garaboncia tábori lap*, 1995. VII. 25., Sepsiszentgyörgy, 1995, 3.
 70. A Székelyföld barlangjai (II.), *Erdélyi Gyopár*, 1995/5, Kolozsvár, 1995, 3–4.
 71. Investigarea unei porțiuni de limes din estul Daciei intracarpatică (Între valea Homorodului Mic și Defileul Oltului de la Tușnad) (Ferenczi István), *Acta Musei Napocensis*, 32/I, Cluj, 1995, 393–400 + 1 t.

1996

72. Vârghiș. Ruinele bisericilor romanice și gotice (sec. XIII–XV–XVI), *Cronica Cercetărilor Arheologice Campania 1995*, Brăila, 1996, 196.
 73. Aspecte noi asupra mineralizației de aragonit, auripigment, realgar din p. Hankó, zona Covasna (László Attila és Zólyá László mellett), *Acta (Siculica)* 1995, Sepsiszentgyörgy, 1996, 27–38 + 1 t.
 74. Az utóvulkanikus folyamatok szerepe a Dél-Hargitában található természetes és mesterséges üregek kialakításában és fejlődésében (Zólyá Lászlóval), *Acta (Siculica)* 1995, Sepsiszentgyörgy, 1996, 39–44. (Újraközölve in: *Székelyföldi barlangvilág*, T3–DKI, Sepsiszentgyörgy, 2002, 106–111.)
 75. „Gyökérszotalagmitok” a Vargyas-szoros 74-es barlangjában, *Acta (Siculica)* 1995, Sepsiszentgyörgy, 1996, 45–46. (Újraközölve in: *Székelyföldi barlangvilág*, T3–DKI, Sepsiszentgyörgy, 2002, 112–114.)
 76. The legends of the Orbán Balázs cave in Homoródalmás, *Abstracts of papers of the International Conference „Caves in the Arts”, Jósuafo, 23–27 July*, 1996, 9–10.

1997

77. Speleoloski Podatkiv „Opisu Dezele Szekely” Balazsa Orbana – Speleological data in the „Description of the Land of the Székelys” by Balázs Orbán (International Symposium „ALCADI ’96”, Postojna, Szlovénia; angolul, szlovénül), *Acta Carsologica*, XXVII/2, Ljubljana, 1997, 41–47.
 78. Elemente structural-tectonice pentru un model evolutiv în zona Bazinului Baraolt (László Attilával), *Acta (Siculica)* 1996/1, Sepsiszentgyörgy, 1997, 9–32.
 79. Contribuții la studiul silicolitelor din partea de nord a Bazinului Baraolt (Ghiurca, Virgil mellett, Boér Hunorral), *Acta (Siculica)* 1996/1, Sepsiszentgyörgy, 1997, 33–42.
 80. Barlangtani adatok Orbán Balázs műveiben, *Acta (Siculica)* 1996/1, Sepsiszentgyörgy, 1997, 73–82. (Újraközölve in: *Székelyföldi barlangvilág*, T3–DKI, Sepsiszentgyörgy, 2002, 19–26.)
 81. Ruinele bisericilor romanice și gotice (sec. XIII–XV–XVI) – [Vargyas] Románkori és gótikus templomromok (Olasz Gabriellával), *Acta (Siculica)* 1996/1, Sepsiszentgyörgy, 1997, 180.
 82. A baróti Zathureczky-temető térképei, *Acta (Siculica)* 1996/2, Sepsiszentgyörgy, 1997, 151–152.
 83. A barlangvédelem is természetvédelem, *Erdélyi Gyopár*, 1997/4, Kolozsvár, 1997, 16–17. (Újraközölve in: *Székelyföldi barlangvilág*, T3–DKI, Sepsiszentgyörgy, 2002, 7–13.)
 84. Erdővidék – Ghid turistic – Depresiunea Baraolt. Mini turistakalauz (térképe), ERFATUR Impex (ny. Gloria, Kolozsvár), 1997.

1998

85. A gyergyótekerőpataki Sugó-barlang, *Acta (Siculica)* 1997/1, Sepsiszentgyörgy, 1998, 39–58. (Újraközölve in: *Székelyföldi barlangvilág*, T3–DKI, Sepsiszentgyörgy, 2002, 82–105.)

86. Olaszteleki temető a fejedelemség korából, *Acta (Siculica)* 1997/1, Sepsiszentgyörgy, 1998, 203–208. (Újraközölve in: *Erdővidéki Lapok*, 2003/1, 4–7.)
 87. Az alsórákosi Tepő-vára (Bordi Zsigmond Loránddal), *Acta (Siculica)* 1997/1, Sepsiszentgyörgy, 1998, 235–244. (Csaknem azonos anyaggal bemutatva már [1995], I. utólagos közlésben: *Az alsórákosi Tepő-vára*, 2000.)
 88. Der frühebronzezeitliche Bronzedeputfunde aus der Höhle 1200/9 in der Enge des Vargyas-Baches in Südost-Siebenbürgen (Szabó V. Gábor mellett), *Bibliotheca Musei Apulensis*, VIII, Alba Iulia, 1998, 89–110.
 89. Vargyas-szoros (természetvédelmi terület) és a homoródalmási Orbán Balázs-bg. (1200/14) térképe, valamint a természetvédelmi terület jelvénye, *Erdélyi Gyopár*, 1998/6, Kolozsvár, 1998, 12–13.

1999

90. Víz-napi borvízforrás-takarítás (szerző: Az [Elveszett Világ] Egyesület vezetősége), *Erdővidék*, III. évf., 12. sz. (88. sz.), Barót, 1999. márc. 26., 1.
 91. Föld-napi előzetes (szerző: Az [Elveszett Világ] Egyesület vezetősége), *Erdővidék*, III. évf., 15. sz. (92. sz.), Barót, 1999. ápr. 23., 1, 3.
 92. Erdővidéki természetvédelmi területek [1]. Az olaszteleki Likaskő (szerző: Elveszett Világ Egyesület), *Erdővidék*, III. évf., 20. sz. (96. sz.), Barót, 1999. máj. 21., 4.
 93. Az erdélyi barlangkutatás rövid története 1914-ig, *Erdélyi Gyopár*, 1999/3, Kolozsvár, 1999, 19–20. (Újraközölve in: *Székelyföldi barlangvilág*, T3–DKI, Sepsiszentgyörgy, 2002, 15–18.)
 94. Date structural-tectonice oferite de imaginea de satelit pentru zona vulcanitelor din Harghita de Sud și a bazinelor limitrofe Baraolt și Ciuc (László Attila mellett), *Acta (Siculica)* 1998/1, Sepsiszentgyörgy, 1999, 9–18.
 95. A Székelyföld barlangjai, *Acta (Siculica)* 1998/1, Sepsiszentgyörgy, 1999, 71–88.
 96. A délkelet-erdélyi Vargyas-patak szorosának 1200/9. számú barlangjában talált kora bronzkori depotlelet (Szabó V. Gábor mellett), *Acta (Siculica)* 1998/1, Sepsiszentgyörgy, 1999, 123–138. (Újraközölve in: *Székelyföldi barlangvilág*, T3–DKI, Sepsiszentgyörgy, 2002, 37–42.)
 97. Régészeti kutatások a Rika-erdő kora középkori erőrendszereiben (Bordi Zsigmond Loránd mellett), *Acta (Siculica)* 1998/1, Sepsiszentgyörgy, 1999, 175–188. (Csaknem azonos anyagát tkp. már 1995-ben bemutatta: I. A rikai vár kutatása, in: *A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Második (Csíkszeredai) Övezeti Történetstálkozó Előadásai és Iratai*, Budapest–Zürich, 1995.)
 98. Erdővidéki természetvédelmi területek (2.) A szárazajtai őslénytani védett terület (szerző: Elveszett Világ Egyesület), *Erdővidék*, III. évf., 23. sz. (99. sz.), Barót, 1999. jún. 15., 3.
 99. Erdővidék természetvédelmi területei (4.) A Vargyas-szoros természetvédelmi terület (szerző: Elveszett Világ Egyesület), *Erdővidék*, III. évf., 25. sz. (101. sz.), Barót, 1999. jún. 25., 3.
 100. Erdővidék természetvédelmi területei (5.) Az ürmösi őslénytani védett terület (szerző: Elveszett Világ Egyesület), *Erdővidék*, III. évf., 28. sz. (104. sz.), Barót, 1999. júl. 16., 5.
 101. Vargyas-szoros turistatérképe (1:10 800) a Hargita-hg. turistatérképén (*Hargita; Munții Harghita; Harghita Mountains*, 1:500 000; szerk. és ismert. Zsigmond Enikő; készít.: Eckschmidt Kata [et al.]), DIMAP, Budapest, 1999 (2. kiadás: 2003).
 102. Ősz végi munkatúra a Vargyas-szorosban (Demeter Zoltánnal), *Erdővidék*, III. évf., 44. sz. (120. sz.), Barót, 1999. nov. 5., 4.

2000

103. *Koraközépkori várak a székelyföldi Erdővidéken*, in: (A) *Kel-et-magyarországi és erdélyi kora Árpád-kori védelmi rendszerről készült térkép* [bemutatva a hasonló nevű konferencián, Hadtörténeti Múzeum, Budapest, 1999. szept. 20.] (szerk. Laár Tibor), MTESZ házi nyomda, Budapest, 24–31.
104. A földrengésről, *Erdővidék*, IV. évf., 2. sz. (130. sz.), Barót, 2000. jan. 14., 1, 3.
105. In memoriam dr. Ferenczi István, *Erdővidéki Lapok*, Barót, 2000/1, 18–21.
106. Föld Napja 2000, *Erdővidék*, IV. évf., 18. sz. (146. sz.), Barót, 2000. máj. 5., 5.
107. Borszéki barlangok, *Acta (Siculica)* 1999/1, Sepsiszentgyörgy, 2000, 23–28. (Újraközölve in: *Székelyföldi barlangvilág*, T3–DKI, Sepsiszentgyörgy, 2002, 75–81.)
108. A Rika-erdei kora középkori erődítmény 1999. évi régészeti kutatása (Bordi Zsigmond Loránd mellett), *Acta (Siculica)* 1999/1, Sepsiszentgyörgy, 2000, 229–240.
109. A homoródalmási Orbán Balázs-barlang mondái, *Erdővidéki Lapok*, 2000/2, Barót, 2000, 15–17. (Újraközölve in: *Székelyföldi barlangvilág*, T3–DKI, Sepsiszentgyörgy, 2002, 43–48.)
110. Az alsórákosi Tepő-vára, in: *A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Erdélyi Övezeti Történetstálalkozói 1995–1999*, Csíkszereda–Budapest–Zürich, 2000, 136–146. (vö. tkp. későbbi, csaknem azonos közlését: *Az alsórákosi Tepő-vára*, 1998)

2001

111. Szemelvények a homoródalmási Orbán Balázs-barlang kutatástörténetéből és hajdani barlanglátogatásokból, *Erdővidéki Lapok*, 2001/1, Barót, 2001, 6–10. (Újraközölve in: *Székelyföldi barlangvilág*, T3–DKI, Sepsiszentgyörgy, 2002, 27–36.)
112. Élőljáróban, avagy A történelmi Udvarhelyszék földrajzi-földtani és természetrajzi leírása, in: Ferenczi Géza: *Utazások Udvarhelyszéken*, Erdélyi Gondolat, Székelyudvarhely, 2001, 5–9.
113. Működik az Elveszett Világ (Demeter Zoltánnal), *Erdővidék*, V. évf., 18. sz. (198. sz.), Barót, 2001. máj. 4., 4.
114. Föld Nap utáni takarítás a Vargyas-szorosban (Demeter Zoltánnal), *Erdővidék*, V. évf., 21. sz. (201. sz.), Barót, 2001. máj. 25., 5.
115. Székelyföldi töltésvonulatok 1., *Acta (Siculica)* 2000/1, Sepsiszentgyörgy, 2001, 215–236.
116. Néhány szó az „Elveszett Világ” Egyesület ezévi működéséről (Demeter László interjúja D. I.-nal), *Erdővidék*, V. évf., 47. sz. (227. sz.), Barót, 2001. nov. 23., 4.
117. A kakukk-hegyi hematit rövid kutatástörténete, *Erdővidéki Lapok*, 2001/4, Barót, 2001, 4–5

2002

118. Öt éves az Elveszett Világ (szerző: E. V. T. B. E.), *Erdővidék*, VI. évf., 4. sz. (236. sz.), Barót, 2002. jan. 25., 5.
119. Föld Nap 2002 (Demeter Zoltán mellett), *Erdővidék*, VI. évf., 20. sz. (252. sz.), Barót, 2002. máj. 17., 5.
120. Erdély legelső tudományosan kutatott barlangja, *Erdővidéki Lapok*, 2002/2, Barót, 2002, 16–20.
121. *Székelyföldi barlangvilág*, T3–DKI, Sepsiszentgyörgy, 2002, 132 o. + 3 térkép (Részletek belőle még Oláh Sándor ismertetőjével, in: In memoriam Dénes István (1954–2005), *Hargita Népe*, XVII. évf., 264. sz., Csíkszereda, 2005. nov. 10.)
122. Telekkönyvi jegyzőkönyvek közzététele Erdélyben, különös tekintettel Erdővidékre, *Erdővidéki Lapok*, 2002/3, Barót, 2002, 22–25.

123. Régi barlangfeliratok a Vargyas-szoros barlangjaiban, *Erdővidéki Lapok*, 2002/4, Barót, 2002, 4–10.

124. Barlangász Kongresszus – Speo-Sport 2002, *Erdővidék*, VI. évf., 39. sz. (272. sz.), Barót, 2002. okt. 4., 4.

2003

125. Takarítás a Vargyas-szoros természetvédelmi területen, *Erdővidék*, VII. évf., 19. sz. (303. sz.), Barót, 2003. máj. 16., 4.
126. Ismertető-figyelmeztető tábla a Vargyas-szorosról, *Erdővidék*, VII. évf., 47. sz. (331. sz.), Barót, 2003. nov. 28., 3.
127. Dobostortaopál a Dél-Hargitából, *Erdővidéki Lapok*, 2003/4, Barót, 2003, 30–33.

2004

128. Év végi számadás az „Elveszett Világ”-ban, *Erdővidék*, VIII. évf., 1. sz. (336. sz.), Barót, 2004. jan. 9., 3.
129. Barlangkutatók tanácskozása a Vargyas-szorosban, *Erdővidék*, VIII. évf., 3. sz. (338. sz.), Barót, 2004. jan. 23., 2.
130. Dénes Domokos: Bardoc társadalmának két világháború közötti krónikája [között. Dénes István], *Erdővidéki Lapok*, 2004/1, Barót, 2004, 19–26.
131. Székelyföldi töltésvonulatok 2., *Acta (Siculica)* 2003/1, Sepsiszentgyörgy, 2004, 215–236. (újraközölve l. *Acta (Siculica)* 2006/2, Sepsiszentgyörgy, 2006, 79–90).
132. Kialudt tűzhányók tetején, *Erdővidék*, VIII. évf., 24. sz. (360. sz.), Barót, 2004. jún. 25., 2.
133. Hogyan tovább Vargyas-szoros? *Erdővidék*, VIII. évf., 26. sz. (362. sz.), Barót, 2004. júl. 9., 5.
134. Erdővidék védett és védelemre érdemes földtani természeti értékei, *Erdővidéki Lapok*, 2004/3, Barót, 2004, 20–29.
135. Barlangász Kongresszus Erdővidéken, *Erdővidék*, VIII. évf., 38. sz. (374. sz.), Barót, 2004. okt. 4., 8–9.

2005

136. Turizmus a Vargyas-szoros természetvédelmi területen, *Erdővidék*, IX. évf., 13. sz. (402. sz.), Barót, 2005. ápr. 15., 5.
137. Belépővel a természetvédelmi területre (Petneházi Andrea interjúja Dénes Istvánnal), *Erdővidék*, IX. évf., 17. sz. (406. sz.), Barót, 2005. máj. 13., 4.
138. Befejeződött a Vargyas-szoros projekt, *Erdővidék*, IX. évf., 24. sz. (413. sz.), Barót, 2005. júl. 1., 7.
139. Védett földtani természeti értékek Székelyföldön (Zólya Lászlóval, Both Józseffel, Papucs Andrásal), *Földtani Közöny*, CXXXV/2, 263–292.

2007

140. Székelyföldi töltésvonulatok 3., *Acta Siculica* 2007, Sepsiszentgyörgy, 2007, 253–285.

[További, részben közöletlen] dolgozatok²

1. Az erdővidéki vasbányászat, vasolvasztás, vasérclelőhelyek.
2. Óskori vasolvasztók Erdővidéken.
3. Erdővidék régészeti topográfiája.
4. Erdővidéki borvizek, fürdők, mofetták.
5. Gódra-karszt.
6. *Az alsórákosi Olt-szoros barlangjai*.
7. Montmilch-kitermelés a Vargyas-szoros barlangjaiból az őskorban.
8. A Vargyas-szoros barlangjai.

² Dénes István által összeállított jegyzék a hagyatékban. A *kurzívált című dolgozatok* a jegyzék összeállítását követően részben vagy egészben közlésre kerültek, vö. *Megjelent munkák*. A jegyzék kiegészíthető egy Nagybanán, 1996-ban végül kéziratban ma-

radt dolgozattal (Peșterile de la Borsec, *Contribuții la cunoașterea carstului*, Clubul de Speologie MONTANA, 1996), mely eredetileg a *Megjelent munkák* jegyzékében szerepelt.

9. Régészeti leletek a Vargyas-szoros barlangjaiban.
10. A Kőcsűr Közép-Jura faunája (ammoniteszek).
11. Az út melletti liász ammonitesz fauna.
12. A Töpe-patak liász faunája.
13. A vargyasi éremleletek.
14. *Érces-patak borvizes barlangja.*
15. Székelykő barlangjai.
16. Az U[rsus] S[pelaeus] barlangkutató kör története.
17. *Székelyföldi töltésvonulatok (Vargyas-szoros–Hargita, Hargita–Szellőháta).*
18. *Nagy-Hagymás barlangjai.*
19. Párkány, ásatás.
20. Kitöltés-szelvény az O[rbán] B[alázs]-barlangban.
21. A parajdi sókarszt.
22. *Az olaszteleki Likaskő mésztufakúpja.*
23. *Erdővidék természetvédelmi területei.*
24. Nagykedei Fekete István.
25. Erdélyi magyar barlangbibliográfia.
26. Erődtített barlangok Erdélyben.

27. Erdővidék vízesései és mésztufakúpjai.
28. *Az erdélyi barlangok kutatói.*
29. *Erdővidék földtani érdekességei.*
30. A vargyasi rováselek.
31. A Vargyas-szoros felszíni régészeti lelőhelyei.
32. Régészeti leletek a 105-ös barlangból (Erd. Lapok)
33. Az apácai Tolvajos-barlang és Kőlik.

Barlangtani dolgozatok, írások³

Neolit-kori edénylelet a Vargyas-szoros 1200/105-ös sz. barlangjából.

Apám írásai⁴

Bardóc
Napló
Börtön
Egyebek

³ Dénes István 18 tételes külön jegyzéke a hagyatékban. A megadott tétel kivételével valamennyiük azonosított mint megjelent írás.

⁴ Dénes István édesapjának, Dénes Domokosnak az írásai, melyeket saját dolgozatai mellett tartott nyilván. Megjelentette közülük a *kurzívált* dolgozatot (l. 130. tétel).

István Dénes (1954–2005)

(Rezumat)

István Dénes, acest om deosebit ne-a părăsit acum trei ani. Tehnician geolog din 1975, a lucrat la diferite şantiere geologice şi exploatări miniere, fiind binecunoscut după munca şi ținuta sa exemplară. Preocupat de lumea peşterilor în special din 1971, a devenit personalitate marcantă a speologiei din România. Unul dintre cei mai buni specialiști care au realizat catalogul românesc al peşterilor, a participat printre altele la cartarea peşterilor Topolnița şi Epuran, a cercetat însă în primul rând peşterile din Ținutul Secuiesc şi în principal Cheile Vârghişului unde, împreună cu Asociația „Lumea Pierdută” din Baraolt, a reuşit să organizeze protecția exemplară a rezervației naturale de aici. Preocupat de arheologie, în afara săpăturilor din Cheile Vârghişului a cercetat în special sistemul de prisăci medievale timpurii din estul Transilvaniei, descoperind în 1979 şi singura „poartă de fier” (burgus de intrare) păstrată în Bazinul Carpatic (Cetatea Rika).

István Dénes (1954–2005)

(Abstract)

István Dénes, this outstanding man left us three years ago. Being a geologist technician since 1975, he worked at different geological sites and mines; being well known for his exemplary work and behaviour. Starting with 1971 his interest turned especially towards caves; he became a prominent figure of the Romanian speleology. He was one of the best specialists who worked on the realization of the catalog of Romanian caves; he also took part in mapping the caves of Topolnița and Epuran, but he was mainly interested in the caves of Székelyföld, especially the caves of the Vargyas (Vârghiş) Gorge, where, in collaboration with the “Lost World” Association from Barót (Baraolt), he managed to organize the exemplary protection of the extant reservation. Being interested in archaeology, besides the excavations in the Vargyas Gorge, he studied especially the early medieval rampart-systems of SE Transylvania. In 1979 he discovered the only “iron gate” (*vaskapu*; ‘early medieval frontier check-point’); preserved in the Carpathian Basin (Rika fortress; 11–12th century).

Székely Nemzeti Múzeum
520055 Sepsiszentgyörgy, Kós Károly utca 10.
Tel/fax: 0267-312442, e-mail: office.sznm@gmail.com
A kiadásért felel Vargha Mihály

A tördelés a Sámán Kiadó munkája
Tördelő: Botos Kamélia
Nyomta és kötötte a Sámán Kiadó
Felelős vezető: Bács Attila
A könyv formátuma: 20,5 x 29 cm
Ívterjedelme: 88 (A4)
ISSN 1843-8385

